

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДІТЯЧИХ ХВОРОБ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сепетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Іріюглу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

- С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ – ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПРОЕКТ XXI СТ.: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Утюж І.Г., Спиця Н.В.

ФІЛОСОФСЬКО-НАУКОВА КУЛЬТУРА ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОСТОРУ
УНІВЕРСИТЕТУ: ЛЮДИНОВИМІРНІСТЬ СОЦІОБІОТЕХНОЛОГІЙ..... 13

Моргунова С.А., Школова О.П., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А.

ДОТРИМАННЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК ОСНОВА
ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ..... 17

Моргунова С.А., Школова О.П., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ У ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИКО-
ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ..... 19

Stegenga J.

THE DRUG WORKED FOR ME..... 20

Baigrie B.

TAKING THE MEASURE OF PUBLIC TRUST..... 21

Пустовіт С.В.

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ЗДОРОВ'Я В СОЦІОЛОГІЧНОМУ КОНТЕКСТІ..... 25

Цимбал А.Ю., Білих В.М.

ОСТЕОПЕНІЯ ПЕРЕДЧАСНО НАРОДЖЕНИХ ДІТЕЙ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА
СУСПІЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я СЬОГОДЕННЯ..... 26

Бойко А.І.

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ВИКЛИКИ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА НОВОЇ
РЕАЛЬНОСТІ..... 28

Сепетий Д.П.

ЛЮДВІК ФЛЕК: ВІД ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ ДО ФІЛОСОФІЇ НАУКИ 29

Абашнік В.О.

ГЕОРГ КОРІТАРІ (1772–1810) ТА ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ У
ХАРКОВІ..... 30

Петрова К.А.

БОРІТЬБА З ПИЯЦТВОМ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ
ХХ СТОЛІТТЯ: УСПІШНІ ПРАКТИКИ..... 31

Герасімчук Т.С.

ПСИХОЛОГІЧНА ТРАВМА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗМ ДИТИНИ..... 33

Винокурова А.В.

ДІАГНОСТИКА ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ..... 35

Воронкова В.Г.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ МЕДИЦИНИ ЯК
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-НАУКОВОГО ПРОЕКТУ ХХІ СТ..... 37

Ганошенко Ю.А.

ТРАВМА БЕЗ ПОДОЛАННЯ: РОМАН У НОВЕЛАХ ПАВЛА ПАШТЕТА БЕЛЯНСЬКОГО
«БАБУСЯ ВМИРАТИ НЕ ЛЮБИЛА» ЯК ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФІЛОСОФІЇ
ТІЛЕСНОСТІ..... 39

Грекова Т.А., Мельнікова О.В., Каджарян Є.В., Тихоновська М.А.

ФІЛОСОФІЯ БАЛАНСУ МИСТЕЦТВА І НАУКИ В МЕДИЦИНІ..... 40

Демченко О.В.

ОЗНАКИ ДЕОНТОЛОГІЇ, ПРИТАМАННІ МОРАЛЬНИЙ КОНФАБУЛЯЦІЇ..... 42

Діденко Е.В.

ФІЛОСОФІЯ ПСИХОСОМАТИКИ: ВЗАЄМОДІЯ МІЖ ПСИХІКОЮ ТА ФІЗІОЛОГІЄЮ В
КОНТЕКСТІ МЕДИЦИНИ..... 43

В закінченні, важливо визначити, що філософія здоров'я під час війни повинна розвиватися в напрямку інтеграції наукових досліджень, практичних досвідів та глибокого розуміння людського досвіду в умовах конфлікту. Тільки так ми зможемо розробляти ефективні стратегії для збереження здоров'я та благополуччя в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Біланов О.С. Філософські підходи до розуміння категорій «здоров'я/хвороба». Міжнародний журнал інноваційних технологій в соціальних науках, (4(25), 2020, с. 8-11. https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijitss/31052020/7055
2. Здоров'я, медицина та філософія: стратегії виживання в умовах ковідної реальності / За наук. ред. Пустовіт С. В., Бугайової Н. М., Палей Л. А. – К.: Українська асоціація з біоетики, 2022. – 144 с.
3. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини: Навч. посібник / За заг. ред. А. П. Алексеєнко, В. М. Лісового. — Харків: Колегіум, 2010. — 340 с.

ЛЮДВІК ФЛЕК: ВІД ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ ДО ФІЛОСОФІЇ НАУКИ

*Сенетий Дмитро Петрович,
д. філос. н., доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Львівський медик та філософ Людвік Флек у праці “Як постає та розвивається науковий факт” (Fleck 1935 / Флек 2019) на основі дослідження розвитку медицини запропонував досить оригінальну концепцію розвитку науки, яка багато в чому випереджала деякі з пізніших концепцій, що стануть впливовими у філософії науки ХХ століття.

Головні поняття концепції Флека – “мисленнєвий стиль” (нім. Denkstil) та “мисленнєвий колектив” (нім. Denkkollektiv). Флек визначав мисленнєвий стиль як “[налаштованість на] спрямоване сприйняття, з відповідним ментальним та об'єктивним засвоєнням сприйнятого”, що “характеризується спільними рисами проблем, що являють інтерес для мисленнєвого колективу, судженнями, які мисленнєвий колектив розглядає як самоочевидні, та методами, які він застосовує як засоби пізнання” (Fleck 1979, 99). Мисленнєвий колектив являє собою спільноту науковців, об'єднаних спільним мисленнєвим стилем. Флек вважав, що саме мисленнєві колективи, а не окремі науковці, здійснюють розвиток науки.

Флек розвинув і обґрунтував свою концепцію розвитку науки через дослідження історії медицини. Напочатку своєї книги він зауважує, що “[е]пістемологія часто робить фундаментальну помилку: вона розглядає майже виключно добре встановлені факти повсякденного життя або класичної фізики як єдині, що є надійними й вартими дослідження” (Fleck 1979, ххvii). Натомість, Флек виходив із того, що “"більш недавній факт", відкритий не у давньому минулому і ще не вичерпаний для епістемологічних цілей, найкраще відповідає принципам неупередженого дослідження”, і особливо добре для цього підходить “медичний факт, важливість та застосовність якого є незаперечною”; тому за основу свого дослідження він обрав “один з найкраще встановлених медичних фактів: факт, що так звана реакція Васермана пов'язана з сифілісом” (Fleck 1979, ххviii). Тож головним чином Флек пояснював і обґрунтовував свою концепцію розвитку науки на основі тематичного дослідження (case study) формування сучасного концепту сифілісу та відкриття реакції Васермана. Прослідковуючи цей розвиток, Флек описує розвиток концепту сифілісу від моменту його появи у Європі у ХV столітті. Спочатку його сприймали як пошесть, що є карою за гріхи; згодом, з появою перших методів лікування, концепт сифілісу стали розуміти через асоціацію з цими методами; ще пізніше сформувалося більш наукове поняття на основі ідентифікації агента, що його спричиняє. Відкриття реакції Васермана Флек розглядає як зумовлене давніми містико-етичними уявленнями про “погану кров”, які трансформувалися у наукові відкриття у крові агента хвороби.

Хоча концепція Флека була розвинена на основі матеріалу з історії медицини, вона претендує на загальну застосовність до всієї науки. Зокрема, вона може застосовуватися до дослідження найбільших наукових революцій ХХ століття, Айнштайнівської та квантово-механістичної революцій у фізиці, що були в центрі філософії науки ХХ – початку ХХІ століть. Томас Кун у вступі до “Структури наукових революцій” писав, що праця Флека випереджала численні його ідеї та

спонукали його “усвідомити, що ці ідеї, можливо, слід розглядати в рамках соціології наукового співтовариства” (Кун 2001, 8). Сучасний польський філософ Войцех Садий здійснив комплексне історико-філософське дослідження Айнштайнівської та квантово-механістичної наукових революцій безпосередньо в руслі концепції Флека (Sady 2020).

Тож філософські ідеї Людвіка Флека не лише представляють значний історико-філософський інтерес, але й впливають на розвиток сучасної філософії науки, а їх інтеграція в процес викладання історії медицини, філософії медицини та філософії науки у медичних ЗВО сприятиме збагаченню цих курсів.

Список використаних джерел

1. Кун, Т. (2001). Структура наукових революцій. Київ: Port-Royal.
2. Флек, Л. (2019). Як постає та розвивається науковий факт. Вступ до вчення про мисленнєвий стиль і мисленнєвий колектив. Чернівці: Книги-XXI.
3. Fleck, L. (1935). Entstehung und Entwicklung einer wissenschaftlichen Tatsache: Einführung in die Lehre vom Denkstil und Denkkollektiv. Basel: Beimo Schwalbe & Co.
4. Fleck, L. (1979). Genesis and development of a scientific fact. Chicago and London: University of Chicago Press
5. Sady, W. (2020). Struktura rewolucji relatywistycznej i kwantowej w fizyce. Kraków: Universitas.

ГЕОРГ КОРИТАРІ (1772–1810) ТА ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ У ХАРКОВІ

*Абашинік Володимир Олексійович
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії та суспільних наук,
Харківський національний медичний університет*

Вивчення взаємозв'язків між медициною та філософією як перших кроків до майбутньої філософії медицини в Східній Україні було тісно пов'язане з заснуванням Харківського університету 5(17) листопада 1804 р., де серед чотирьох відділень (факультетів) також було відкрите відділення (факультет) «лікарських та медичних наук». У початковий період на вакантні посади професорів та викладачів всіх факультетів було запрошено багатьох іноземців [2]. Зокрема на посаду професора кафедри фармакології в 1805 р. було запрошено доктора медицини Георга Корітарі, котрий за короткий період своєї викладацької та наукової діяльності в Харкові зробив вагомий внесок у майбутнє становлення філософії медицини в Харківському університеті [3, S. 114].

Георг Корітарі народився 6 квітня 1772 р. в місті Крупіна (сьогодні Словаччина, тоді м. Корпона, Угорщина), де також закінчив місцеву гімназію (1795). Після цього він слухав лекції з медицини у різних німецьких університетах (Ляйпціг, Віттенберг, Галле), а з 30 листопада 1798 р. стає студентом медичного факультету Йєнського університету. Серед його вчителів-медиків були такі відомі професори, як Х.В. Гуфеланд, Ю. фон Лодер, Й.Х. Штарк. Крім цього, Георг Корітарі в Йєні відвідує філософські лекції Й.Г. Фіхте та Ф.В.Й. Шеллінга [1]. Особливо натурфілософські лекції та твори Шеллінга виказали широкі впливи на формування його майбутньої наукової позиції. Також Георг Корітарі пройшов медичну практику у Бамберзі у відомих лікарів - Андреаса Рьошплауба (1768–1835) та Адальберта Фрідріха Маркуса (1753–1816), котрі в свою чергу перебували в наукових дискусіях з Шеллінгом та його прихильниками [4; 5].

В 1801 р. Георг Корітарі продовжує стажування на медичному факультеті у Віденському університеті (Австрія), де 15 червня 1801 р. захищає докторську дисертацію з медицини. Вже 22 червня 1801 р. у Відні він витримав магістерський іспит з офтальмології, після чого спочатку працював лікарем у м. Банська Штявниця (Словаччина), а в 1802–1804 рр. викладав медицину в університеті Пешт (Угорщина). Восени 1804 р. Георг Корітарі отримує запрошення із Харківського університету на вакантну посаду «професора загальної терапії» та приймає рішення переїхати до України. Уже після приїзду він очолив кафедру фармакології, а в 1807–1810 рр. також був деканом медичного факультету.

Головною науковою публікацією Георга Корітарі під час його «Харківського періоду» була святкова промова «Про зв'язок вивчення медицини з вивченням філософії» (1807), яка вийшла у збірці професорських промов та окремим виданням [6]. В цій праці харківський професор апелював до натурфілософії Шеллінга, зокрема до його ранньої праці «Ідеї до філософії природи» (1797) [7].